

openbaar

Reactie op Beleidskader Doelwijziging

AAN: LNV <reactiebeleidskader@minlnv.nl>

VAN: Evert Mouw <post@evert.net>

DATUM: 9 januari 2023

Geachte heer/mevrouw,

Op uw website¹ heeft u een concept geplaatst voor het Beleidskader Doelwijziging t.b.v. Natura2000-gebieden. T/m 9 januari 2023 kunnen reacties gestuurd worden; vandaag, op de valreep, mijn reactie.

Het eerste wat na een globale lezing opvalt is de grote aandacht voor de *dynamiek* van de natuur. Dat is passend, ook gezien veranderingen in het klimaat en de omgeving. Natuur is altijd levend en veranderlijk; een statische zienswijze past meer bij beton. Hoewel veel TBO's en ecologen dat anders zien, is er wel degelijk een sterk argument te maken dat de natuur pas natuur is als die ook natuur mag zijn. Rob Bijlsma heeft daar in 2021 nog een veelvuldig geciteerd boek over geschreven.²

In het verlengde daarvan is het goed dat het fenomeen *natuurlijke successie* zo expliciet is opgenomen in het concept beleidskader. Vaak wordt cultuurlandschap als “natuur” aangeduid, en natuurlijke successie als “natuurschade”; in dat kader bezigde ik het woord “wensnatuur”³. Niet alleen ik had daar kritiek op; zie bijvoorbeeld ook de opinies van Maria Quist⁴ en Rob Chrispijn⁵.

De heidevelden op de Veluwe zijn *cultuurgrond* of, meer precies, boeregrond. Dat hier natuurlijke successie kan leiden tot vergrassing, verstruiking en uiteindelijk verbossing mag niet verbazen. Het zou m.i. goed zijn om in het concept dit fenomeen expliciet te maken. Als in het kader van Natura2000-doelen cultuurgrond een instandhoudingsdoel krijgt, vraagt dat (zeer) intensief beheer. Vraag is ook of e.e.a. zich verhoudt tot de *wilde* natuur die de Habitatrichtlijn beoogt te beschermen. Dat is nogal de vraag, maar ook los daarvan kan het een wens zijn om het heidelandschap als cultureel erfgoed te willen beschermen. Het huidige concept maakt deze categorieën nog niet goed expliciet. Dat is m.i. wel wenselijk om tot een rationeler beleid te komen.

Dezelfde problematiek speelt voor enkele andere gebieden. Ik denk bijvoorbeeld aan het oostelijke deel van Terschelling. Door indijking is een grasland ontstaan dat momenteel aan het verstruiken is, en op termijn zal neigen naar verbossing.

In conflict met de dynamiek is het idee in het concept beleidskader om naast instandhouding ook *verbetering* tot doel te stellen. Echter na een verbetering kan ook verslechtering ontstaan; hoewel deze cycliciteit wel benoemd is, kan op zulke cycliciteit niet altijd beleid worden gemaakt, omdat e.e.a. niet altijd goed te voorspellen is. In de huidige denkwijze mag na een verbetering nooit meer een terugval optreden; terwijl dit soms onvermijdelijk is en, zoals gezegd, onvoorspelbaar. Hiermee kan de beleidsmaker zichzelf in de voet schieten.

---

¹LNV. *Beleidskader Doelwijziging Natura 2000: reactieronde*. 25 nov. 2022. <https://www.natura2000.nl/nieuws/beleidskader-doelwijziging-natura-2000-reactieronde>

²Rob Bijlsma. *Kerken van goud, dominees van hout*. 2021. Boek.

³Evert Mouw. *Van heide en boeren naar stikstof en wensnatuur*. 4 dec. 2019. Blogpost. <https://www.furorteutonicus.eu/2019/12/04/van-heide-en-boeren-naar-stikstof-en-wensnatuur/>

⁴Maria Quist. *Natuurbescherming is big business, waardoor natuur geen natuur meer mag zijn*. 27 nov. 2019. <https://www.trouw.nl/opinie/natuurbescherming-is-big-business-waardoor-natuur-geen-natuur-meer-mag-zijn~b1baf880/>

⁵Anne Mae van Tilburg. *Het bos valt uit elkaar: in gesprek met Rob Chrispijn*. 26 mrt. 2019. <https://demonitor.kro-ncrv.nl/artikelen/het-bos-valt-uit-elkaar>

Dan nog enkele opmerkingen over mogelijke *kritische reacties* die afkomstig kunnen zijn uit een meer activistisch deel van Nederlandse ecologen, sommige academici, en/of “natuurorganisaties”. In een openbare reactie zag ik bijvoorbeeld al kwalificaties als “geitenpaadje”, “boekhoudkundige benadering”, “creatief oprekken van regelgeving”, en een betoog dat echt op klein gebiedsniveau alles statisch beheerd moet worden in combinatie met een verslechteringsverbod.⁶

Het komt me absurd voor dat juist uit deze hoek geklaagd wordt over een boekhoudkundige benadering, terwijl in dezelfde kringen KDW’s als heilig worden beschouwd die een factor 20 tot 200 onder de ruiswaarde zitten.^{7,8} Het nieuwe beleidskader stelt een kwantitatieve methode voor die in principe wel met meetbare grootheden werkt.

Van “creatief oprekken van regelgeving” is eerder sprake als de *wilde natuur* van de Habitatrictlijn ingezet wordt door deze academici om van heel Nederland een soort volkstuin te maken, zoals nu gebeurd is door veel gebieden als wilde natuur onder de Habitatrictlijn te brengen, waar het feitelijk gaat om cultuurgrond en/of wensnatuur. Nu heb ik niets tegen particulier tuinieren, maar de dames en heren doen dit met publieke financiering, en met grote maatschappelijke gevolgen die inmiddels voor hele sectoren funest uitpakken.

Het verslechteringsverbod is in de Habitatrictlijn terug te vinden. Hoe daarmee om te gaan – in de geest van de Habitatrictlijn, of in de geest van de postzegeltuiner – zal de kwaliteit van het Nederlandse natuurbeleid verstrekkend kunnen beïnvloeden.

Het echte geitenpaadje is het misbruik maken van kleine postzegelgebieden, waarvan de initiële aanmelding als Natura2000-gebied in veel gevallen een verdachte geschiedenis kent.^{9,10} Het concept beleidskader legt meer de nadruk op natuurlijke dynamiek en de instandhouding van de Natura2000-gebieden in zijn geheel, iets wat ook in de geest is van de Habitatrictlijn.

Belangrijk is ook een brede steun voor het natuurbeleid. Het creatief bijplussen van “natuurkrumels” helpt daarbij niet,¹¹ het zou goed zijn als het beleidskader daar enig instrumentarium tegen biedt.

De wereld is dynamisch en vaak chaotisch, en daarmee onvoorspelbaar. Dat geldt in het speciaal voor de natuur, die op soms mysterieuze wijze reageert op veranderende omstandigheden. Dit verhoudt zich slecht tot het mechanische denken van ecologen of tot het onttoverde, gerationaliseerde beleid van de moderne samenleving.¹² Dat in het concept beleidskader zaken als dynamiek en cycliciteit aandacht krijgen is winst; daarmee komt het dichterbij de natuur zelf te staan, en wellicht kan het daardoor ook tot minder conflicten leiden met de moderne, dynamische samenleving.

Met vriendelijke groet,

Evert Mouw, MSc MA

email: post@evert.net

---

⁶Raoul Beunen. (*Reactie op concept Beleidskader Doelwijziging Natura2000.*) 5 jan. 2023. Twitterdraadje. <https://twitter.com/raoulbeunen/status/1610897407256199170>

⁷TNO. *Notitie M10342*. 2022-04-26. Rapport. https://www.logistrata.com/temp/TNO_M10342_stikstof_2022.pdf

⁸Jaap Hanekamp. *Cancel het AERIUS/OPS mis- en desinformatie platform stante pede*. 2022-10-07. Blogpost. <https://jaaphanekamp.com/blog/science/politics/agriculture/2022-10-07-cancel-het-aerius-ops-mis-en-desinformatie-platform-stante-pede/>

⁹Jeanine Hennis-Plasschaert. *Natura 2000: CDA speelt spelletjes!* 14 jan. 2010. <http://vvd-nederland.blogspot.com/2010/01/natura-2000-cda-speelt-spelletjes.html>

¹⁰Nico Gerrits. *Politieke agenda zit oplossing stikstof dwars*. 24 okt. 2019. <https://www.veld-post.nl/artikel/223720-politieke-agenda-zit-oplossing-stikstof-dwars/>

¹¹Geesje Rotgers. *Ministerie wil veel ‘natuurkrumels’ in slechte staat toevoegen aan N2000-gebieden*. 5 jan. 2023. <https://stichtingagrifacts.nl/ministerie-wil-veel-natuurkrumels-in-slechte-staat-toevoegen-aan-n2000-gebieden/>

¹²Evert Mouw. *Schape in Elspeet en veranderende tijden*. 11 maart 2019. <https://www.elspeet.info/Schape/Transitie/>